



נר לשולחן שבת

פרשת וישלח

גלין 767 תשפ"ב



"אם אין קמה אין תורה"
תרומות יתקבלו ברצון

0556764501
ner4499@gmail.com

דודי, הגאון רבי אברהם דוד רוזנטל, רבה של שכונת שערי חסד שלח אותי לבית הגאון רבי צבי פסח פרנק שיורה כדת מה לעשות. הוא אמר לי לדפוק בדלת, אך הוסיף – אם לא תיענה, אות הוא שר' צבי פסח איננו שומע מתוך שקיעותו בתלמודו, על כן תפתח בעצמך את הדלת ותגיגש לשאול אותו.

אכן בהגיעי לביתו דפקתי ולא נענית, כיון שכך פתחתי את הדלת וראיתיו שקוע בלימוד סוגיה בסוף פרק במה מדליקין. כאשר ראה אותי אמר לי 'גוט שבת חיים שלמה, מה בפין?' שטחתי שאלתי, קיבלתי את התשובה, ומיהרתי לשוב למצוותי. והנה, בשעה שלש שוב התעוררה שאלה דחופה, שוב אמר לי דודי 'גש נא לבית רבי צבי פסח', אמרתי לו 'והלא עתה שלש בלילה?!' צחק ואמר לי 'רבי צבי פסח לומד עכשיו, תלך תלך...' הגעתי לבית רבינו, פתחתי את הדלת, וראיתי מחזה שלא ישכח ממני: רבי צבי פסח עומד כאשר רגלו אחת על הארץ והרגל השניה על הכסא – כנראה בשביל שלא ירדס – אווז מסכת שבת ומשנן בהתלהבות, הצצתי וראיתי שהוא אווז בסוף המסכת... הוא שמע את שאלתי והשיב מה שהשיב.

כששבתי סיפרתי לדודי שבתחילת הלילה ראיתי לומד בפרק "במה מדליקין" ועתה הוא בסוף שבת, וכי רבי צבי פסח הוא 'מדפדף דפים' - ביטוי ביידיש שמשמעותו 'גורס דפים'!?

השיב לי דודי: 'דע לך שרבי צבי פסח נוהג לסיים בכל ליל שבת את כל מסכת שבת!' הרבה שנים היה נוהג ללמוד בכל שבת ארבעים דף ממסכת שבת, אבל לעת זקנותו התחזק כארי לצמוח עוד ועוד והחל לגרוס את כל המסכת בכל ליל שבת!!!

(נר" עפ"י "שמחת שלמה" פר' שלח)



"ויהי ... אל תיראי כי גם זה לך בן"... (ל"ה י"ז)

סיפור הרה"ח רבי שמעון זאב דייטש, איש ירושלים

סיפור נפלא מהנהגתו של רבינו הגאון רבי צבי פסח פרנק:

"אבי ר' יוסף דייטש היה סוחר. נסע פעמים רבות למצרים ולסוריה. באחד הלילות, לקראת יציאתו לחו"ל התעורר בבהלה מחלום נורא. בבוקר מיהר לשטוח לפני הגאון רבי צבי פסח פרנק את חלומו:

"שכני רבי זאב פרגר הופיע בחלומי כשהוא רודף אחרי וסכין חדה שלופה בידו... ניסיתי לברוח, אבל ר' זאב המשיך לרדוף אחרי. קראתי "שמע ישראל" אך הוא השיגני... זעקתי בקול "אנא ה' הושיעה נא". אך הוא התחיל לנעוץ בגופי את הסכין, אלא כשהחל לנעוץ בי את הסכין להרגני, נכנס להב הסכין לתוך הקת והסכין נעלמה.

ר' יוסף המשיך: "אני בידידות גדולה עם ר' זאב ואיני יודע מדוע הוא מתנכל להרגני, על מה באה עלי הצרה הזאת ואני צעיר וילדים תלויים בי. פוחד אני לנסוע לחו"ל ואנה אני בא..."

רבי צבי פסח פנה אליו ברוך ובקול בוטח אמר: "אני אפתור לך את החלום לטובה – הסכין הוא סכין של מילה. בחלום מרמזים לך כי בעזרת ה' תוושע בן זכר, שאתה כה משתוקק לו לאחר הולדת בתך הבכורה. ובכן, בברית אתה תקרא "שמע ישראל" וגם תאמר את הפסוק "אנא ה' הושיעה נא".

סיים רבינו את פתרונו בברכה: "בעזרת ה' עוד השנה תפקד לטובה. אך שמע בקולי, אייעצך כבר עכשיו. את הילד שיוולד לך תקרא שמו בישראל – זאב על שם שכנך הטוב, רבי זאב פרגר, שבא אליך בחלום לבשרך בשורה טובה זו".

כאשר פתר רבינו כן היה, לתקופת השנה נולדתי לאבי ועל כן קרא שמי בישראל 'שמעון זאב'. שמעון, על שם הסבא, הגאון רבי שמעון דייטש, תלמידו של החת"ס, וזאב, על שם השכן רבי זאב פרגר". (יומנו האישי של רבי שמעון זאב דייטש – המבשר וישב תשע"א)

בשבת שעברה פרשת ויצא הוזמנתי להשתתף באירוע מרגש ומיוחד ברמת בית שמש

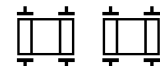
במנין "חצרות" אותו ייסד ומחזיק גיסי הר"ר שלמה גולובניצין בחניית ביתו, קוראים מדי שבת בספר תורה שנתרם על ידי משפחת מוריס. על עצי החיים של הספר קבועות לוחיות כסף, עליהן חרות באנגלית, שהוא נתרם על ידי ג. לוי לזכרו של בנו הארי לוי שנהרג בקרב בצרפת ביום 15 כסלו 5678 (30 נובמבר 1917). אחד ממתפללי המנין, ת"ח ד"ר משה פינצ'וק החליט לברר מיהו. בתום תחקיר מעמיק, חובק עולם נתברר הסיפור המרגש הזה:

הארי לוי היה חייל אנגלי, קצין זוטרי שנלחם במלחמת העולם הראשונה. הוא נהרג בקרב עקוב מדם בקמברי בצרפת, בו נהרגו 45,000 חיילים אנגלים, הוא לא זכה לבוא לקבורה. משפחתו במנצ'סטר כתבה ספר תורה לזכרו ותרמוהו לבית כנסת באנגליה.

פלאי פלאות - איננו יודעים כמה זכה אותו הארי לוי, שעד היום מאה וארבע שנים אחרי מותו קוראים עדיין בספר התורה שנכתב לעילוי נשמתו מדי שבת בארץ ישראל. אך מעשה אחד שעשה נודע לנו: יומיים לפני שנהרג הוא שלח מכתב למערכת העיתון היהודי הנפוץ באנגליה ג'ואיש כרוניקל, בו העיד על שני יהודים שהם נהרגו בקרב. סיפר שהוא קבר אותם ומבקש שיפרסמו שהם נהרגו, שמשפחותיהם תדענה מכך, יתפללו ויגידו עליהם קדיש.

המכתב פורסם בג'ואיש כרוניקל כחודש ימים אחר כך, בתוך כתבה ארוכה המספרת כי הארי לוי גם הוא כבר אינו בחיים ונהרג בקרב.

בשבת פרשת ויצא תשפ"ב, מאה וארבע שנים אחרי מותו, קראו בספר התורה הזה ולכבוד היארצייט שלו שיחול ביום שישי ט"ו בכסלו, אמרו תפילת "קל מלא רחמים" לעילוי נשמתו, ובסיום התפילה ערכו קידושא רבה של משתתפי המנין, בה סיפרו על פלאי ההשגחה - אכן אין כעמך ישראל! ("נר לשולחן שבת" וקיצרתי...)



הגאון רבי שמואל סלנט, רבה של ירושלים סמך ידיו על הגאון רבי צבי פסח פרנק ומינהו לדיין בבית דינו למרות גילו הצעיר. כיון שרבי שמואל סמך מאד על שיקול דעתו וחכמתו של רבי צבי פסח מינהו גם לראש הגבאים בבית הכנסת "החורבה" והגבאים נהגו תדיר על פי עצתו.

סיפר רבי שלמה פריימן, גבאי ב"חורבה", שבהכרעותיו של רבי צבי פסח הבחין תמיד כי הוא בגדר "חכם הרואה את הנולד".

והוסיף: "בעיר העתיקה היו עשרות בתי כנסת ומדרש, ברובם היו ספרי תורה רבים, למרות זאת, קשה היה להשפיע על הגבאים להשאל ספרי תורה למקומות בהם היה מחסור בספרים. רבי צבי פסח תמיד היה אומר לי: "תן להם, רק תיקח מהם מכתב אישור", וכמה פעמים אף ביקש ממני להשתדל להשיג עבור בתי כנסת מחוץ לעיר העתיקה ספרי תורה.

אני מודה לה' שבזכות זה, עשרות ספרי תורה ניצלו מידיים טמאות, ידי הירדנים, לאחר שנפלה העיר וקרוב לחמש מאות ספרי תורה נשרפו בעיר העתיקה!" (ראש הישיבה)



השבוע יחול יום הזכרון לעמוד ההוראה, רבה של ירושלים, שר התורה, הגאון רבינו רבי צבי פסח פרנק, כ"א כסלו תשכ"א

"זקן ושבע ימים!"

סיפור הגאון רבי חיים שלמה רוזנטל שליט"א, ראב"ד ירושלים:

"הגאון העצום רבי אליהו ראם נפטר במוצאי חג השבועות שחל בליל שבת, אני זכיתי להיות השומר ששמר על גופו הטהור בליל שבת. לאחר כמה זמן, בשעות הראשונות של הלילה, התעוררה שאלה בעניני הנפטר.

על הקשר של יעקב אבינו לחנוכה כבר כתבתי בזמנו - בני ספרד מברכים להדליק נר חנוכה (ב"י תר"פ א) שהוא ראשי תיבות נחל, שם קדוש היוצא מהפסוק "נוצר חסד לאלפים". (שער הכוונות דרוש חנוכה)



"ויאבק איש עמו עד עלות השחר". אמר רבי יצחק מכאן לתלמיד חכם שלא יצא יחידי בלילה".

(חולין צא.)
רבינו ישראל סלנטר אמר לתמהים עליו איך הולך יחידי בלילה, הרי הגמרא (ברכות נד.) כותבת שהמזיקים עלולים להטפל לו?! ענה רבי ישראל, שהמזיקים של קובנה אינם רואים בו תלמיד חכם... (רבי יעקב)



"ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל". (ל"ב כ"ט)
עוד יעקב וישראל...

סח לי הגה"צ רבי יעקב גלינסקי: אמר לי יהודי אחד, אתה מדבר ומדבר, ומה איתך?... אמרתי לו, הלא מקרא מפורש הוא "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל" והפסוק מסיים "לא עשה כן"... (נר לשולחן שבת" מידידי הרה"ג רש"ר שליט"א)

"ויעקב נסע סכתה ... ולמקנהו עשה סוכות". (ל"ג י"ז)

פירוש - כמו שהסוכה היא דירת עראי, כן היה יעקב כל ימיו בכל צרכיו, לא ביקש כי אם לחם לאכול ובגד ללבוש, הכל רק ללימוד תורה. והזכיר זאת אצל יעקב יותר משאר האבות, כי לא היה מי שנטרד ונפל כל כך בעניני קנינים כמו יעקב, כפי שנאמר (חולין צא.) "ויותר יעקב לבדו - שחזר על פכים קטנים".

כולם יודעים לצטט ולדרוש את "וישכב במקום ההוא - כאן שכב, אבל כל י"ד שנה שהיה בבית עבר לא שכב". (ב"ר ס"ח) אלו הם דברי רבי יהודה, אך רבי נחמיה אומר "כאן שכב - אבל כל עשרים שנה שהיה בבית לבן לא שכב".

השמיענו הכתוב שאפילו בהיותו בבית לבן, שנראה שרוב עסקי יעקב בעניני חומרות, במרעה וגידול הצאן, נישואי נשיו וגידול ילדיו, הנה גם שם היה דבק בו יתברך ובתורתו יומם וליילה, כי לא שכב על מיטתו בבית לבן על מיטתו כלל!

(עפ"י השל"ה מסכת סוכה מו-מז ועיי"ש באורך ובעומק)

עולה לכאורה כי יעקב שכב במיטתו לראשונה זה שלושים וחמש וחצי שנים!!! רק עתה כשהוא מגיע לשכם "אשר נטה שם אהלו!"

זה שנאמר "ויבא יעקב שלם" - מלבן (20 שנה) ומעשו (14 שנים) כי בסוכות (18 חודש) עדיין היה פוחד מעשו (רמב"ן). (נר לשולחן שבת" א-ב)



סוף זמן קידוש לבנה החודש יהיה בליל שבת

סיפר הגאון רבי יעקב רישר: בחודש כסלו שנת תע"ה, כשבאתי לוורמיזא לקבלת הרבנות בה, כל החודש היה מעונן, קר וערפל, אי אפשר היה לראות את הירח, ולא עשו קידוש לבנה. כמה בעלי בתים שמעו מאיזה רב שגזר תענית על הציבור, על שהם לא קיימו מצוות קידוש לבנה... ונשאלתי על ידם, האם יש לדבריו מקור בש"ס ופוסקים?

לכאורה יש לגזירה זו מקור בגמרא "ירדו גשמים בסוכה ... הוי כאילו שפך רבו קיתון מים על פניו של עבד ואמר לו אי אפשרי בשימושך, לכן אל יבעט ויצא, אלא ינהג כנכנע, כעבד שמזג כוס לרבו ושפכו על פניו", אם כן גם פה ראוי להיות נכנע!

חידש ה"שבות יעקב" שיש לחלק: בסוכה מדובר שישב בסוכה, והתחיל לשמש לפניו במצוה זו, וירדו גשמים, בזה אומר ה' שאינו חפץ בשימוש. כאן גשמים הם סימן קללה, אבל אם ירדו לפני שהתחיל במצוה, אין זה סימן קללה, ולכן יש לאכול כזית ראשון בסוכה, אף אם עתה יורדים גשמים.

ולמעשה אין לאותו הרב על מה לסמוך, ואין חשש בזה שלא קידשו הלבנה מחמת אונס, כי הם בוודאי בכלל "חשב לעשות מצוה ונאנס, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה".

וכן כתב המהרי"ל 'כל שנה שאין תוקעין לה בתחילתה, מריעין לה בסופה', דווקא מזידין, אבל אם נתבטלה מחמת אונס, לא יאונה להם רע. (אמנם הבה"ג כתב להיפך, ועיין ט"ז תקפ"ה, ברכות ו. שבת סג.) למעשה יש לחלק בין אונס שכחה, שהיה לו להעלות על דעתו, לבין אונס שלא שכחה, שהיכן שאי אפשר להנצל מאונס כזה נחשב כעושה מצוה. (שו"ת "שבות יעקב" ח"ב י' סוכה כח: תרל"ז א' הג"ה)

"וירא יעקב מאד" (ל"ב ב) - ואם תשאלו הרי ה' הבטיחו "והנה אנכי עמך" למה היה ירא מעשו? דעו כי אין הצדיקים בטוחים בעצמם בעולם ... ועוד שהיו לעשו שני יתרונות על יעקב: א. היה גר בארץ ישראל. ב. קיים בשלימות מצות כיבוד אב ואם. ("ילקוט מעם לועז" תר"ז)

"וילך ראובן וישכב את בלהה פילגש אביו". (ל"ה כ"ב)

יש אומרים שחטאו של ראובן היה שישן במיטתו של אביו ועבר בזה על כיבוד אב. (זוהר הביאו "ילקוט מעם לועז" וישלח תרמ"ח)

שאסור לו לבן לישב במקום שאביו רגיל לשבת שם בשעת אכילה או שינה. ("ילקוט מעם לועז" יתרו תרמ"ב)

אכן למעשה הגאונים רבי יוסף שלום אלישיב ורבי בן ציון אבא שאול פסקו שכל איסור ישיבה נאמר רק במקום הקבוע לו, שזהו מקום כבוד כמו בראש השולחן וכדומה, אבל על מיטתו אין זה מקום כבוד ויכול הבן לישון עליה. (מורא הורים וכבודם)



"ויעברם את הנחל ויעבר את אשר לו". (ל"ב כ"ד)

"בן איש חי": ידוע שיש שם שנקרא "נחל" והוא ראשי תיבות "נוצר חסד לאלפים" והוא מועיל גם לשמירת האדם מאויבים. בזה פירשתי את הפסוק בתהלים "מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש" (ק"י). פירוש, שואב כח ושפע מן השם הנקרא "נחל" בהיותו "בדרך", בכך ינצח את האויבים הבאים עליו "ירים ראש". גם כאן יעקב אבינו העביר הארה עם השם הנקרא נחל. (דרשות עוד יוסף חי פ' וישלח ועיין בילקוט תהלים: לעתיד לבוא נהרות יורדים מדם רשעים)